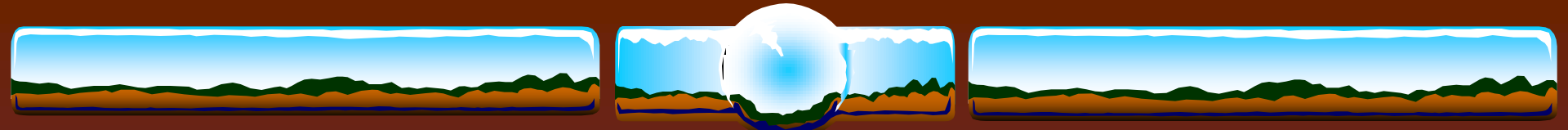

การวิเคราะห์สถานการณ์จังหวัดชายแดนภาคใต้

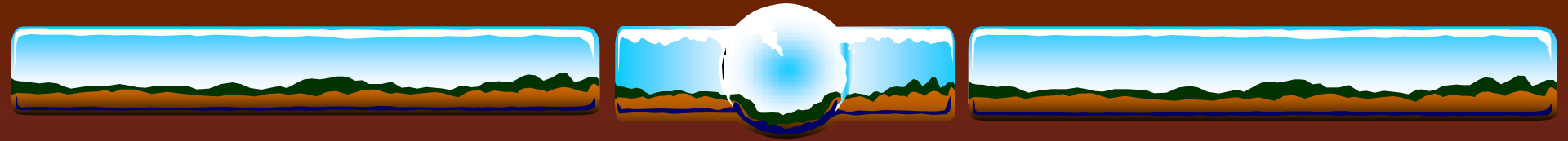
ศรีสมภาพ จิตรภิมย์ศรี

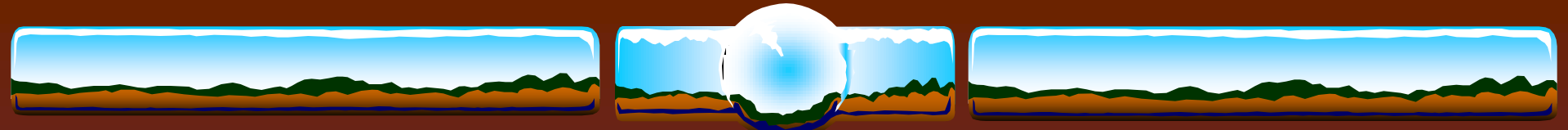
Deep South Watch

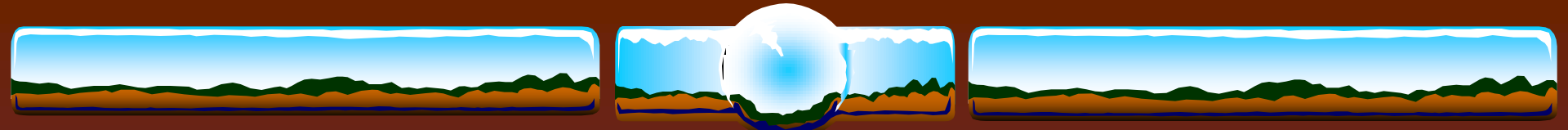

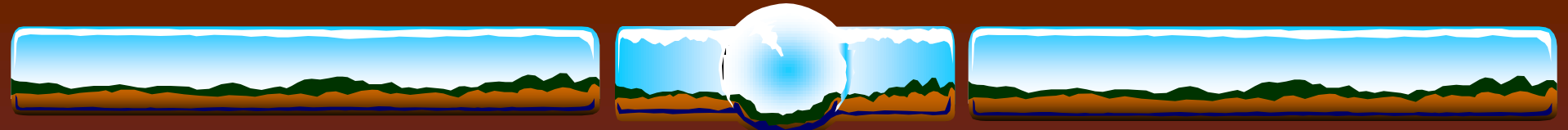
ฐานคติเบื้องต้นในการ วิเคราะห์ปัญหาภาคใต้

❖ บทสรุปทางความคิดจากประสบการณ์
การวิจัยและศึกษาข้อมูลปัญหา
ภาคใต้

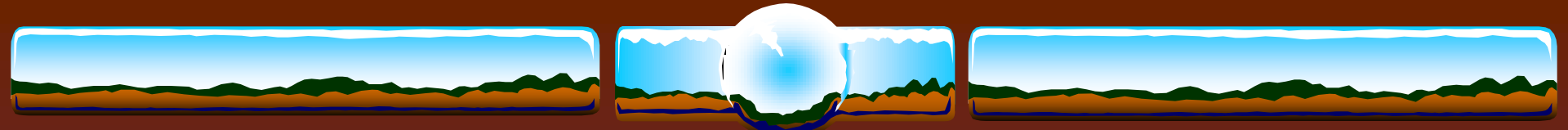
-
- ❖ การคิดหาเหตุผลในเรื่องสถานการณ์ภาคใต้ ควรจะเริ่มต้นจากความเข้าใจเรื่องความซับซ้อนของปรากฏการณ์ปัญหาทั้งหมด
 - ❖ ในแง่ของญาณวิทยา (epistemology) ปัญหาภาคใต้เป็นปรากฏการณ์ที่มีสาเหตุที่มาก และความต่อเนื่องของเหตุปัจจัยอันสลับซับซ้อน
 - ❖ มีความเชื่อมโยงกันในหลายมิติ (multi-dimensional) ทั้งสังคมวัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมือง จิตวิทยาสังคม

-
- ❖ ปัญหามีสาเหตุ กระบวนการและ ความเกี่ยวพันตัวแปรหลากหลายตัวแปร (multivariate)
 - ❖ มีตัวกระทำที่เกี่ยวข้องหลายตัว (varied actors)
 - ❖ กระบวนการแปรเปลี่ยนของ สถานการณ์เป็นพลวัตไหลเลื่อนเป็น อย่างยิ่ง (highly dynamic)

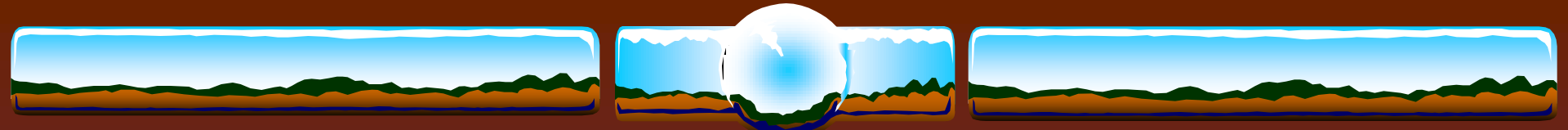
-
- ❖ การวิเคราะห์หาแนวทางการแก้ปัญหา
ควรจะต้องเริ่มจากกระบวนการสร้าง
แนวความคิดหรือ conceptualization
เพื่อให้ได้เครื่องมือทางความคิด หรือ
conceptual tools ที่เป็นกรอบเหตุผล
แบบสหวิทยาการ
 - ❖ เครื่องมือความคิดนี้ควรจะมีเหตุผล
ครอบคลุมในหลายมิติของปัญหาและมี
อำนาจการอธิบายความซับซ้อนได้

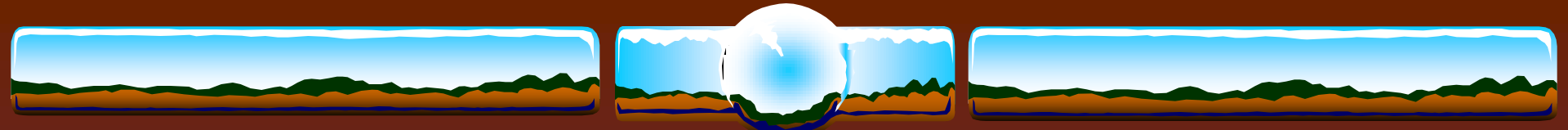
❖ เครื่องมือความคิดช่วยให้เรา
สามารถอธิบายและตีความโดย
สามารถบ่งชี้ทั้งความแน่นอนและ
ไม่แน่นอนในการอธิบายและการ
ทำนายเหตุการณ์โดยอาศัย
ข้อมูลเชิงประจักษ์ที่มาสนับสนุน
อย่างสมเหตุสมผลพอสมควร

❖ การออกแบบวิจัยและระเบียบวิธี
วิจัยต้องมีความน่าเชื่อถือหรือ
อย่างน้อยต้องอ้างอิงหลักความ
เที่ยงตรงน่าเชื่อถือในการวิจัย
(validity and reliability) ได้
พอสมควร

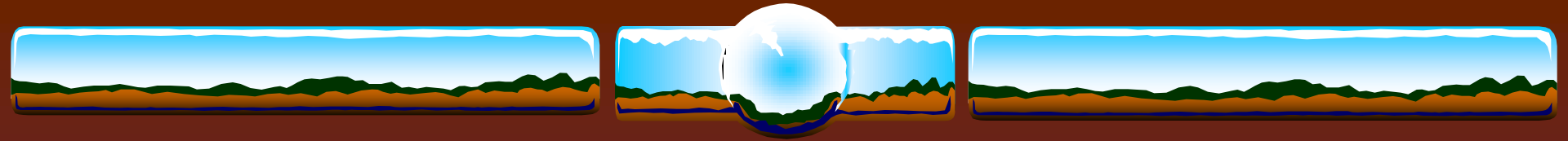
❖ความเป็นจริงมีสองแบบ
คือความเป็นจริงเชิง
ข้อเท็จจริง (factual
truth) และความเป็นจริง
เชิงเหตุผล (rational
truth)

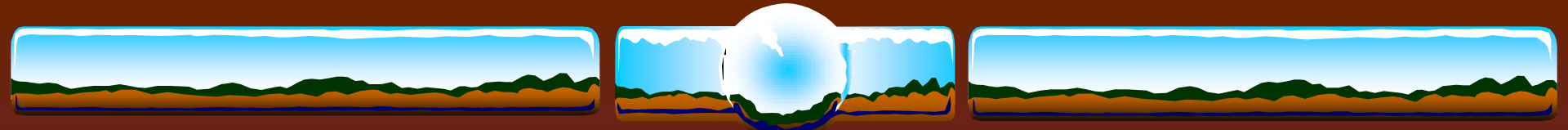
❖ Hannah Arendt

“ไม่มีความจริงของปัจเจกบุคคลที่เป็นกลาง” มีแต่ความเป็นจริงของสังคม ซึ่งมีหลายชุดของความจริงที่ซ้อนทับกันอยู่จนแยกออกได้ยาก

❖ หากจัดการปัญหาและวิเคราะห์ปัญหาด้วยการไม่เข้าใจว่าความจริงที่เป็นจริงมีความซับซ้อนก็จะยิ่งทำให้ปัญหายากยิ่งขึ้น

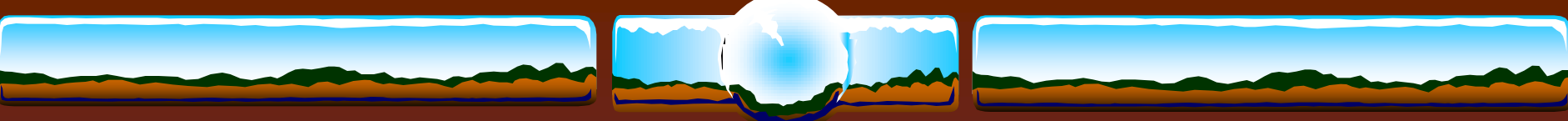

❖ปรากฏการณ์ทั้งมีการแยกเป็น
ส่วน (fragmented) และความ
เกี่ยวข้องประสานกัน
(coordinated) และบูรณาการ
(integrative) ของปัญหาใน
กระบวนการที่ซับซ้อน

การวิเคราะห์ปัญหา

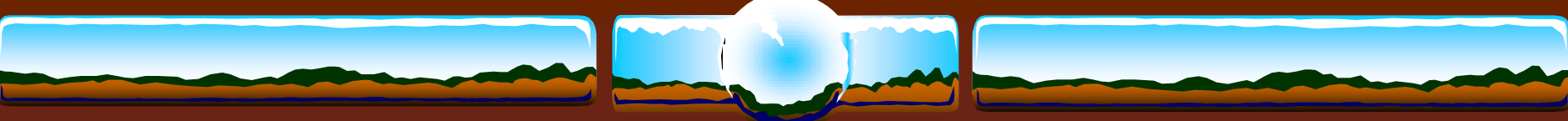
- ❖ ปัญหาใจกลางคือประเด็นอัตลักษณ์ชาติพันธุ์
ท้องถิ่นปัตตานี และศาสนาอิสลาม สามอย่างรวมกัน
- ❖ สภาพปัญหาก็คืออำนาจรัฐไทยกดทับ ปิดกั้นอัต
ลักษณ์ดังกล่าวด้วยกระบวนการทางการเมือง
- ❖ สิ่งที่ตามมาก็คือความเป็นชายขอบหรือ
marginalization ของปัตตานี/คนมลายูมุสลิมสาม
จังหวัดชายแดนใต้
- ❖ ดังนั้น เจ็อนไขภายในที่สำคัญเกิดจากปัญหาอำนาจ
รัฐไทยไม่ให้ความยุติธรรมแก่คนมลายูมุสลิมปัตตานี

-
- ❖ นอกจากนี้ สภาพแวดล้อมของปัญหา (circumstances) อีกด้านหนึ่งก็คือพัฒนาการของความเป็นชายขอบรัฐของพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ (พื้นที่ชายแดน borders)
 - ❖ ความเป็น “พื้นที่ชายขอบ” ทำให้อำนาจอรัฐอ่อน ไม่มีประสิทธิภาพ และคอร์รัปชัน
 - ❖ ประกอบกับเงื่อนไขของสภาพเศรษฐกิจนอกระบบ ธุรกิจชายแดน การเกิดความรุนแรงแบบอาชญากรรมที่มีการจัดตั้งรวมกลุ่ม (organized crime)
 - ❖ อีกด้านหนึ่ง มีการขยายตัวของอุดมการณ์ใหม่แบบศาสนาอิสลามอันเป็น globalization from below ส่วนทางกับโครงการพัฒนาของรัฐซึ่งเป็น globalization from above

- ❖ ความรุนแรงที่เกิดขึ้นกลายเป็นสงครามแบบใหม่ (new wars) ซึ่งมีแกนกลางอยู่ที่การเมืองแห่งอัตลักษณ์ (identity politics) แยกคนตามป้ายชื่ออัตลักษณ์มลายู/ไทย มุสลิม/พุทธ นักรบฟาดอนี/รัฐไทย เป็นต้น
- ❖ กลไกสำคัญของสงครามอัตลักษณ์คือสร้างความหวาดกลัวและหาความแวง (fear and hatred) ด้วยการก่อความรุนแรงแบบ organized violence ที่พุ่งเป้าการทำลายไปที่พลเรือน เป็นหลัก
- ❖ ความรุนแรงแบบมีการจัดตั้งมีลักษณะเป็นสงครามก่อความไม่สงบ small wars ซึ่งเป็นความรุนแรงในรูปแบบที่ความเข้มข้นต่ำแต่ขยายตัวในวงกว้าง และมีผู้เสียชีวิตมากรายวัน

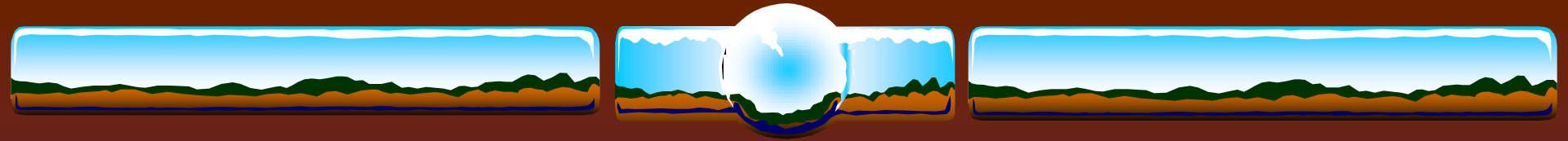
-
- ❖ สงครามแบบใหม่ (new wars) เป้าหมายหลักคือพลเมือง (civilians)
 - ❖ Sectarian violence การใช้ความรุนแรงในชุมชน
 - ❖ Genocide
 - ❖ Ethnic cleansing
 - ❖ “ จงใจฆ่าคนกลุ่มอื่นที่มีอัตลักษณ์ต่างกับตนเองอย่างมากมาเป็นระบบ บังคับให้เกิดการขับไล่ประชากร โดยทำให้พื้นที่ไม่เหมาะสมแก่การอยู่อาศัย (ใช้อาวุธ ระเบิด ต่อเป้าหมายพลเรือน) “

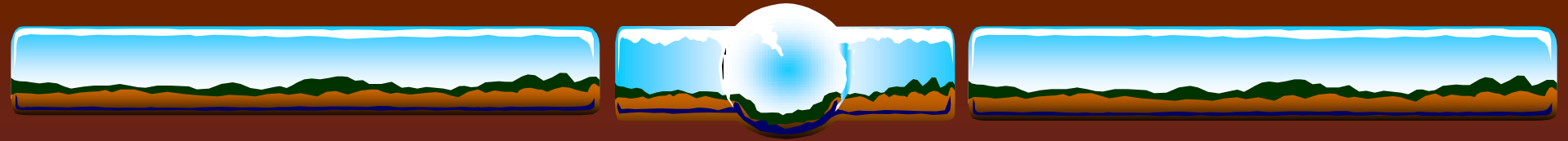
-
- ❖ Genocide means any of the following acts
- a) killing members of the group; b) causing serious bodily or mental harms to members of the groups; c) deliberately inflicting on the group conditions of life calculated to bring about its physical destruction in whole or in part; d) imposing measures intended to prevent births within the group; e) forcibly transferring the children of the group to another group ..” Geneva Convention of 1948

**Ethnic
Cleansing**

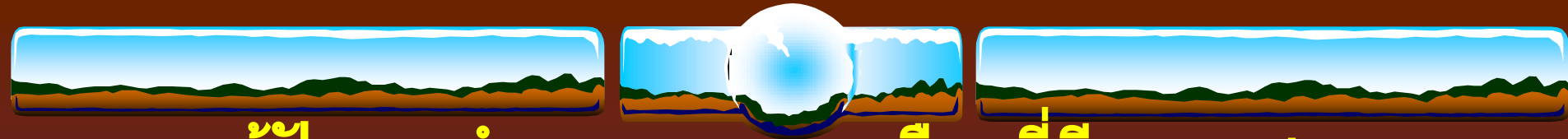
Genocides

**Population
displacement**

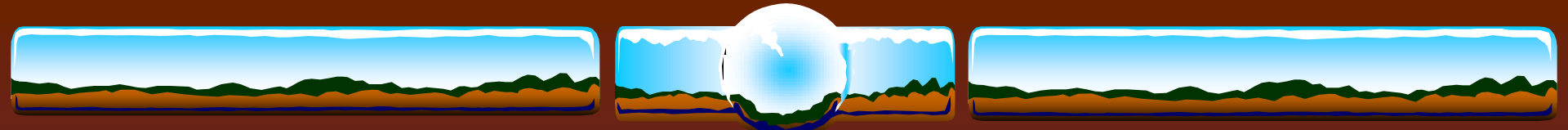
-
- ❖ จากการวิเคราะห์ปัญหาใจกลางและเงื่อนไขข้อเสนอกการแก้ปัญหาในระยะยาวก็คือ
 - ❖ เพราะปัญหามีความซับซ้อนและมักจะบานปลายขยายตัวไปเกี่ยวข้องกับปัจจัยทางสังคม เศรษฐกิจและการเมือง ดังนั้น การแก้ปัญหาด้วยวิธีผูกขาดฝ่ายเดียวและจากเบื้องบนสู่เบื้องล่างมักจะล้มเหลว

❖ หัวใจสำคัญของการแก้ปัญหามลพิษ
ที่มาจากเมืองแห่งอัตลักษณ์และความเป็น
ชายขอบก็คือการฟื้นคืนอำนาจอันชอบธรรม
การสร้างอำนาจอันชอบธรรมหรือการสร้าง
อำนาจการควบคุมความรุนแรงที่มีการจัดตั้ง
โดยอำนาจสาธารณะ (public authorities) ไม่
ว่าจะเป็นอำนาจในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ
และระหว่างประเทศ

- ❖ การแก้ปัญหอำนาจอำนาจทางการเมืองที่มีความชอบธรรมจะทำได้ในสองทางคือ legitimacy
- ❖ ในกระบวนการทางการเมือง กระบวนการทางการเมืองที่ชอบธรรมจะสร้างความรู้สึที่ดี ความเชื่อมั่นไว้วางใจ (trust) ที่ประชาชนท้องถิ่นมีต่ออำนาจหรือผู้นำและทำให้เกิดความสนับสนุนที่ประชาชนมีต่ออำนาจสาธารณะ และการควบคุมทางสังคม
- ❖ ในกระบวนการทางกฎหมาย เพื่อสถาปนาหลักการแห่งนิติธรรม (rule of law) ซึ่งเป็นฐานที่จะทำให้สถาบันที่มีความชอบธรรมทำงานได้

-
- ❖ ดังนั้น ประเด็นก็คือการแก้ปัญหามืองแห่งอัตลักษณ์โดยการปรับกลไกของรัฐ เพื่อลดแรงกดดัน แก้ปัญหามืองกตอัตลักษณ์และการพัฒนาประสิทธิภาพของรัฐในด้านต่างๆ
 - ❖ การแก้ปัญหาดังกล่าวจะเป็นการสร้างและเสริมสร้างอำนาจทางการเมืองที่มีความชอบธรรมในระบบต่างๆพร้อมกันทั้งระบบยุติธรรม ระบบการศึกษา ระบบเศรษฐกิจ ระบบราชการ ระบบการจัดการทรัพยากร ระบบการปกครองท้องถิ่น ระบบความมั่นคงของชุมชน และระบบการสื่อสาร

Reestablishing Legitimate Authorities and social control

ความไม่ไว้วางใจ ความมีอคติและเกลียดชัง

ปัญหาชาติพันธุ์ ศาสนาและประวัติศาสตร์

โครงสร้างอำนาจ รัฐ ปิดกั้น กดดันอัตลักษณ์

ปรับโครงสร้างอำนาจ รัฐ แก้ปัญหาอัตลักษณ์

ยุทธศาสตร์ปรับโครงสร้างรัฐ

State Transformation Strategy

แก้และลดความหวาดระแวง ไม่ไว้ใจและอคติ

การแก้ปัญหาลักษณะ

7 ยุทธศาสตร์สร้าง'รัฐแห่งความยุติธรรมและสันติ'

ความ
ยุติธรรม
ทาง
กฎหมาย
และสังคม

ความ
ยุติธรรม
ทาง
การศึกษา
และ
วัฒนธรรม

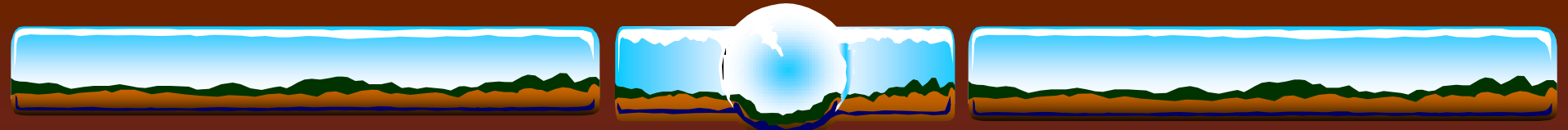
ความ
ยุติธรรม
ทาง
เศรษฐกิจ

ความ
ยุติธรรม
ทางด้าน
การ
จัดการ
ทรัพยากร

ระบบ
ราชการ
ที่เป็น
ตัวแทน
ประชากร

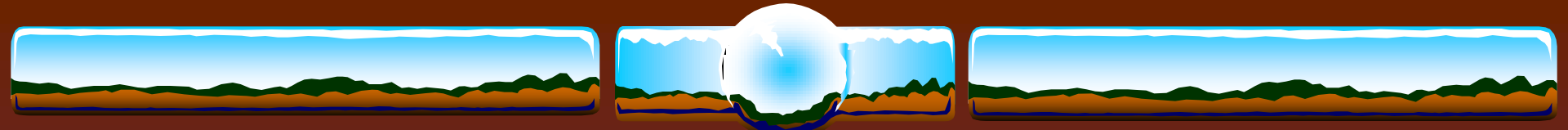
ความ
มั่นคงของ
ชุมชนและ
สังคม

การสื่อสาร
เพื่อสันติ

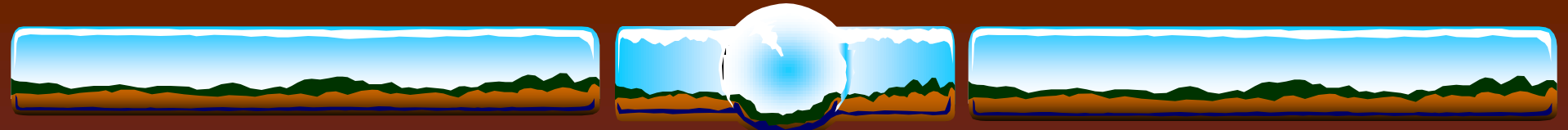
Globalization from Below

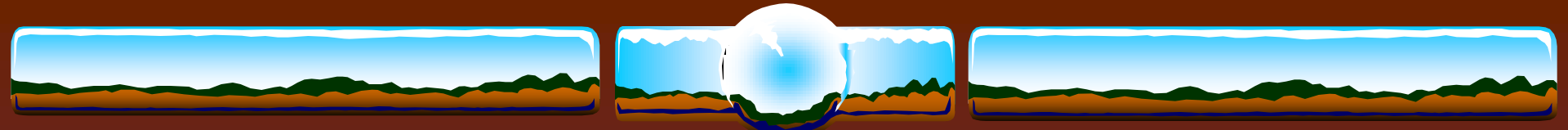
- ❖ แต่สิ่งที่ควรจะต้องเข้าใจด้วยในการแก้ปัญหาภาคใต้ก็คือ ปัญหาความรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีความซับซ้อนและเป็นพลวัตอันเป็นผลมาจากปฏิกิริยาของเหตุปัจจัยและผลกระทบทางสังคมหลายอย่าง
- ❖ ความรุนแรงจึงเป็นผลมาจากความสัมพันธ์ที่ขัดแย้งในตัวเองของเหตุปัจจัยในรูปแบบสลับไขว้ พาดขวางและทับซ้อน (contradictory matrix of complex factors and effects)

Globalization from Below

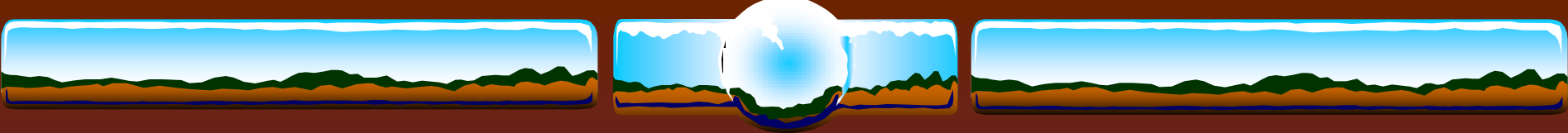
- ❖ การมีตัวแปรเหตุปัจจัยที่ทับซ้อนจึงทำให้สภาพความขัดแย้งในตัวเอง ความไม่แน่นอนและความคลุมเครือเป็นตัวการของปัญหาที่ซ้อนเร้นอยู่ตลอดเวลาด้วยในบริบททุกอย่างของความขัดแย้งและความรุนแรงที่เกิดขึ้น
- ❖ การแก้ปัญหาจึงต้องเฝ้าดูทุกตัวแปรและความเปลี่ยนแปลงทุกอย่างที่เกิดขึ้นในความเป็นจริง
- ❖ การแก้ปัญหาอัตลักษณ์ของคนมลายูปัตตานีต้องสนใจอัตลักษณ์อื่นที่โต้แย้งกัน ต่อสู้กันและเป็นตัวการที่ทำให้เกิดชนวนความรุนแรงถ้าไม่พิจารณาให้หลายด้าน
- ❖ ดังนั้น ตัวแปรอัตลักษณ์คนไทยพุทธและองค์ประกอบของโครงสร้างรัฐจึงเป็นอีกตัวหนึ่งที่จะต้องสนใจระมัดระวังเป็นอย่างมาก

-
- ❖ ตัวแปรที่ยังอธิบายไม่ได้ในกระบวนการที่ซับซ้อนก็คือพลัง ส่วนของเยาวชนในพื้นที่ที่มีปัญหาด้านยาเสพติดและปัญหาสังคม ซึ่งเป็น “กลุ่มชายขอบในสังคมชายขอบ” ทั้งหมดใน จังหวัดชายแดนภาคใต้
 - ❖ ปัญหายาเสพติดที่แพร่หลายในพื้นที่ทำให้มีคนติดยาเสพติดทั้งหมดประมาณ 30,000 คน (ปปส.)
 - ❖ เยาวชนมุสลิมในช่วงวัย 15-24 ปีในพื้นที่สามจังหวัดมีอยู่ประมาณ 300,000 คน แต่อยู่ในระบบโรงเรียนประมาณ 80,000 คน ที่เหลือประมาณ 200,000 คนว่างงาน ไม่มีการศึกษาหรือละทิ้งโรงเรียน มีแนวโน้มในกลุ่มติดยาและมั่วสุม ไม่มีการศึกษาทั้งทางศาสนาและในทางโลก เป็นปัญหาใหญ่ที่รอการระเบิดต่อไป

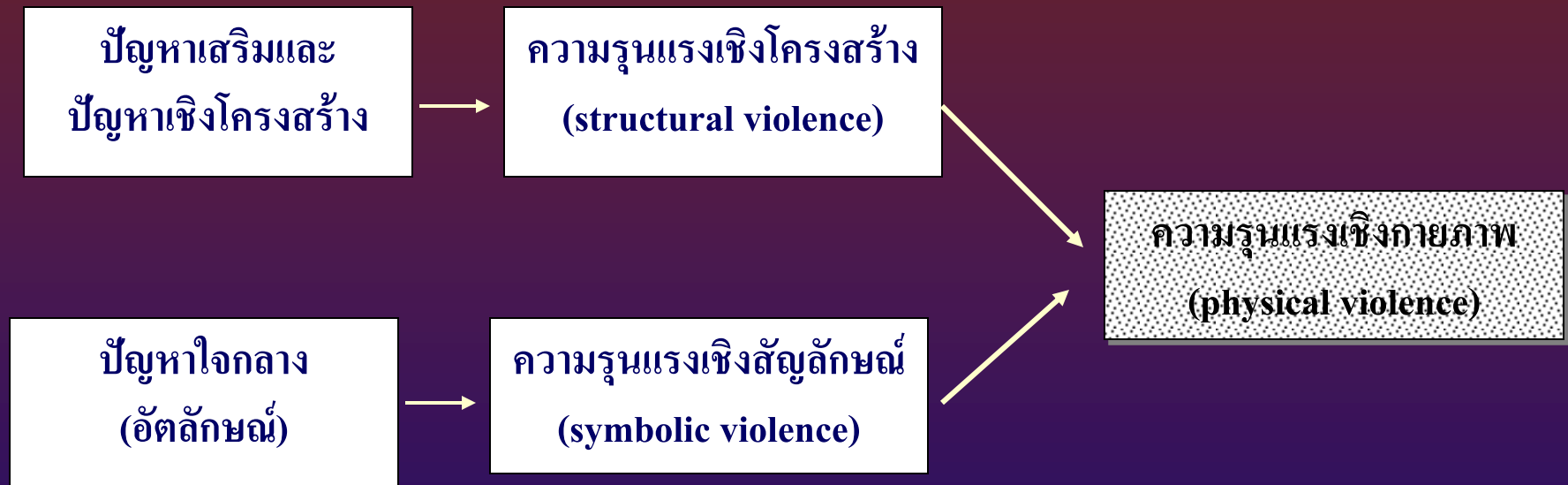

Globalization from Above

- ❖ ตัวแปรที่จะมาช่วยการแก้ปัญหาพัฒนาการปกครองและการบริหาร (governance) เพื่อสร้างความชอบธรรมทางการเมืองในการแก้ปัญหาความขัดแย้งก็คือการช่วยเหลือจากองค์การระหว่างประเทศเพื่อการพัฒนา เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการเมืองการบริหารรัฐในการจัดการความขัดแย้ง การพัฒนาประชากร
- ❖ การพัฒนาจากองค์กรพัฒนาระหว่างประเทศจะช่วยสร้างความเข้มแข็งของภาคประชาสังคมเพื่อสร้างทางเลือกที่สามในการพัฒนาที่ไม่เน้นทั้งอัตลักษณ์เฉพาะกลุ่มเผ่าพันธุ์และเน้นความมั่นคงทางการเมืองทหารอย่างเดียว

ความรุนแรง

สามเสาหลักของความมั่นคงและสันติภาพ

ตัวแบบในการอธิบายสภาพปัญหาความรุนแรง
ในจังหวัดชายแดนภาคใต้
(สภาพปัญหาระดับโครงสร้างของสังคม)

